

Briand beszéde a magyar békéről

Magyarország valóban igen kicsi lett, de az elnyomó husába bele kellett vágni

Páris, július 12.

A szenátus tegnap éjjeli ülésében tárgyalta a trianoni békeszerződést. Reynald előadó mindegyikét megjegyezte, hogy a trianoni békeszerződés, jóllehet már három nagyhatalom ratifikálta, Franciaország nélkül életbe nem léphet mert az Franciaország presztízének és befolyásának csökkenését jelentené, mert Franciaország akkor nem védhetné meg azokat az érdekeket, melyeknek védelmére és képviselésére vállalkozott. A trianoni békeszerződést ugyanazok a vezérelvek inspirálták, mint a versaillesi és saint-germaini szerződéseket, tehát

az igazság, az elnyomott népek felszabadítása, a kártalanítások és jóvátételek, a legyőzöttek és egykori támadók terhére rovandó kötelezettségek

és a feltétlen szükséges biztonsági garanciák.

Magyarország régi határainak egyikét sem tartja meg. Mindenünnen régi területének közepe felé van szorítva, volt nemzetiségeinek javára. Azokat az erőket, amelyek felett rendelkezhetik, pontosan megállapított határok közé szorították; ezek nem is szolgálhatnak másra, mint egyedül a belső rend fentartására és a határok megőrzésére.

Különleges nehézségek támadhatnak azonban a hadsereg megszervezése körül, minthogy a katonai szolgálat már nem kötelező,

az önkéntes toborzás viszont bonyolulttá válik ebben az agrár államban olyannyira, hogy a belsők propaganda könnyűvé tételétől lehetne tartani.

Az előadó továbbá kifejti, hogy a jóvátétel tekintetében három fokozatos stádiumot vettek kiállításba: 1. az 1921-iki esedékességeket; 2. 1921-1926. évekre szóló kötvények kibocsátását; 3. 30 évre szóló kötvények kibocsátását. A jóvátétel számszerű adata egyelőre függőben marad, ezt a jóvátételi bizottság fogja meghatározni, szem előtt tartva Magyarország segélyforrásait, amely ország Németország kiegészítő adósaként jelentkezik. A trianoni szerződés büntetéseket helyez kilátásba a hadijoggal ellenkező cselekmények elkövetésével szemben. Ezek a rendelkezések kissé különösen hatna ma, látva a lipcsei bíróság igazságszolgáltatásának ironiáját. (Élénk helyeslés.) Ma ott ellenkezőleg azt látjuk, hogy új büncselekményeket követnek el Sziléziában és hogy a régi büncselekmények kivonátnak a szankciók alól. Ha ez így tart tovább, mondja az előadó, akkor

nem leszünk képesek követelni, hogy másodrendű államok alkalmazzák ezeket a szankciókat, amikor Németország szemérmetlenül kivonja magát alóluk.

(Tetszés és taps.) Élénken óhajtjuk, hogy az eddigi gyakorlat kellő helyreigazításban részesüljön, mert a pusztá igazságszolgáltatási parádékat a szövetségesek igazán nem óhajtják. (Élénk helyeslés.)

Az előadó szerint, aki esetről-esetre hozza fel példáit, a magyar és az egyesítési politika végzetesen járult hozzá a Habsburg-uralom széthullásához. Arra a következtetésre jut, hogy a szenátus elé terjesztett szöveg egész tisztán megfelel az ifjú államok által követelt biztosítékoknak. A Millerand-féle kísérőlevélről Reynald elmondja, hogy annak rendelkezései szerint a határmegállapító-bizottság bármely nehézség vagy szabálytalanság esetén szabadon fordulhat a népek szövetségéhez, amely azután a kiegyezés módzatait keresi. Itt egyedül csak arról lehet szó, hogy mindegyik félnek megegyezésén alapuló és az általános érdekeknek megfelelő kiigazításokról lehet szó, magának a szerződésnek alapvető tételeihez nyulni nem szabad.

Franciaország nem táplál semmi ellenséges érületet Magyarországgal szemben, hajlandó együttműködni újjáemelésében, de nem szabad, hogy az ifjú államok iránt érzett barátsága gyengüljön, vagy gyanússá váljék. A legjobb politika az, amikor barátok veszik körül a nemzetet. (Taps.) Ki kell mutatni, hogy

együtt vagyunk barátainkkal, boldogulásukat akarjuk, és őszintén óhajtjuk Magyarország újjászülését.

Ezt a feladatot megkönnyíti a trianoni szerződés becikkelyezése.

De Monzie szenátor kifogásolja a békeszerződés igazságtalanságait. A béke — mondotta — igazságtalan Magyarországgal szemben. Igaz, hogy a legyőzötteknek kell viselnie a háború költségeit, azonban nem nagyobb mértékben, mint pl. Bulgáriának. Kijelenti egyébként, hogy meg kell védeni a francia érdekeket és

tiltakozni kell különösen az ellen, hogy Magyarország egyes területeit minden ok nélkül átengedjék Ausztriának.

Hivatkozik a Millerand-féle kísérő levélre, amely megengedi, hogy a népszövetség a szerződés igazságtalanságait kijavítsa. Ezt különösen a nyugati vármegyékre vonatkoztatja, mert szerinte a francia kormánynak ebben a kérdésben egyelőre nem szabad végleges állást foglaltatnia. Egyébként javaslatot fog előterjeszteni, amely a határkijelölő-bizottságtól munkájuk befejezése előtti részletes jelentést kér azon eredmények felől, amelyeket a saint-germaini és sevresi békeszerződésekkel elérték. A szenátus csak a javaslat elfogadása esetén veheti magára a teljes felelősséget.

De la Marselle szenátor azt tartja, hogy a békeszerződés nem ad Franciaországnak teljes elégtételt és nem juttatja teljes diadalra a nemzetiségi elvet. Hangsúlyozza, hogy az új államok nem élhetnek állandó gyűlölködésben. Európát a békeszerződések teljesen dezorganizálták. Poroszország volt az ellenség és Ausztriát osztották fel. A lipcsei ítéletek bizonyítják, hogy Németország még mindig fegyverben áll és bosszuért líheg. Az ilyen Németországgal szemben Közép Európában okvetlenül ellensúlyra van szükség. Ezzel szemben nem gondoskodtak megfelelő ütköző államról Németország és Oroszország között.

Briand egyáltalán nem érez bosszuvágyat Magyarországgal szemben, nem feledkezik meg róla, hogy közte és Franciaország között régebben milyen kapcsolatok voltak, de háború volt. De Monzie szenátor híven adta vissza azoknak a magyaroknak a siralmát, akiket honfitársaiktól szakítottak el, de ő, Briand, hallja a nemrég még elnyomott népek siralmát is. Emlékezik arra a támaszra, amelyet például Románia adott a szövetségeseknek, emlékszik a rettenetes áldozatokra, amelyeket szabad akaratából vett magára és emlékszik mindarra az elnyomásra, amelyet a magyarok alatt kellett elszenvedniük azoknak a népeknek, amelyeknek fiait Franciaország mellé álltak a harcban.

— Meg kell emlékeznünk barátainkról, — mondta Briand —

Magyarország valóban igen kicsi lett, de az elnyomó husába bele kellett vágni

Magyarország, Románia, Jugoszlávia, Olaszország és Csehország között én már rég választottam.

Ha a veszély órájában nem vettük volna elő a határnak ilyen megváltoztatását, a szövetségesek győzelméhez szükséges biztosítékot soká kereslették volna. Briand ezután kijelenti, hogy a nyugati vármegyék ügyét már a saint-germaini békeszerződés intézte el. Ha a trianoni békeszerződést nem ratifikálták, minthogy már három aláíró ratifikálta, a szerződés új ratifikáció nélkül is megélhetne.

Briand ezután rámutat, hogy az elnyomó Magyarország rosszul teszi, ha panaszkodik. Saját népei keltek fel ellene.

A ratifikáció késlekedése máris éreztette határnyát. Ha végleg visszautasítanák a ratifikációt, akkor Franciaország talán elvesztené barátait és azon venné magát észre, hogy kizárták a jövő lehetőségéből.

A miniszterelnök

megengedi, hogy a határkiigazítások lehetségesek.

Ezt már a Millerand-féle kísérőlevél is megállapította. Nem egyedül álló tény ez, így történt a versaillesi békeszerződés alkalmazásánál is. A kérdéseket külön bizottság vizsgálja meg a helyszínen, és magát az ügyet a kérdéseket külön bizottság vizsgálja meg a helyszínen, és magát az ügyet a népszövetség intézi el. Briand ígéretet tesz arra nézve, hogy a parlament elé jelentést terjeszt a békeszerződések kézzel fogható eredményeiről.

A cseh köztársaság élén álló férfiu oly ember, kiiben semmi gyűlölet sincs, és aki a népek közelebb hozásán dolgozik. Franciaországnak ebben segédkezet kell nyújtania.

Ha az új határok által szétválasztott népeknek nincs miből élniük, önmagukra hagyatva segíthetnek magukon azzal, ha összecsoportosulnak.

Briand-t a trianoni békeszerződés egyáltalán nem ragadtatja el bármely más szerződésnél inkább, de meg van győződve arról, hogy ennek is hasznát láthatni. Ha Ausztria nem szalad örült revanseszmék után, ha Magyarország biztosítani akarja magának a rendes életet, akkor Magyarország segítséget talál Franciaországban.

Briand miniszterelnök végül kéri a szenátust, hogy ne tegyen egyetlen oly lépést sem, amely

megdönthetné vagy akár csak gyengítené is Franciaországnak bármely állammal fennálló baráti viszonyát. Nem tőlünk függ — mondta a francia miniszterelnök — hogy ne lépjen életbe a trianoni szerződés. Ezt a szerződést visszautasítani nem volna egyéb, mint ellenséges magatartás szövetségeseinkkel szemben. (Élénk tetszés és taps.)

Briand miniszterelnök beszéde után, amelyet gyakran szakított meg a helyeslés és tetszésnyilvánítás, még Berenger szenátor, a Clemenceau-kabinet volt tagja vette védelmébe általában az összes békeszerződéseket.

Ezután a vitát bezárták és a trianoni békeszerződést ratifikálták. Poincaré, a szenátus külügyi bizottságának elnöke és Briand miniszterelnök hozzájárulásával ezután elfogadják a Monzie, Lomazelle, Jouvenel, Francois Albert és mások aláírásával ellátott azt a javaslatot, amely szerint a különböző békeszerződések alkalmazása következtében előállott közép-európai helyzetről szóló jelentést a törvényhozás két háza elé terjesszék, még mielőtt a határmegállapító-bizottságok befejezték munkájukat.

A szenátus ülése hétfőn éjszaka félegy órakor ért véget.

Albrecht királyi herceg elismeri IV. Károly királyt

Kedden délután egy órakor Kutkajalvy Miklós elnöklété alatt összeült a mentelmi bizottság, hogy befejezze végre Beniczky Ödön nagy feltűnést keltő mentelmi ügyét. Az ülés megkezdése után az elnök bemutatta herceg Windischgraetz Lajosnak hozzá intézett levelét, majd felszólította Beniczky Ödönt, hogy észrevételeit tegye meg. Beniczky megjegyzései után a másik szobában várakozó Tomcsányi Vilmos Pál igazságügyminiszter kihallgatása következett.

Beniczky észrevételei a tényállásra vonatkoztak elsősorban, másodsorban pedig a bizottság által fölvetett vallomásokra és egyéb bizonyítékokra és az általa előadott tényállás és tanuvallomások között mutatkozó ellentmondások alapján annak a határozott meggyőződésének adott kifejezést, hogy a puccs csak a letartóztatás után, annak igazolásával, utólag gondoltatott ki.

Ezzel szemben Tomcsányi miniszter részletesen kifejtette, milyen fontos állam érdeknek tartotta ő azokban a napokban az események gyors torlódása mellett azt, hogy Beniczky Ödön és Szmracsányi György képviselők a kormány megkerülésével IV. Károly királlyal ne tárgyalhassanak. Kifejtette, hogy elsőrangú államérdeknek tartotta és tartja ma is a két képviselő szombathelyi utazásának megakadályozását. Részletesen foglalkozott a mentelmi jog lényegével és oda konkludált, hogy a képviselők mentelmi joga nem jöhet az állam alkotmányos intézményeivel és a miniszteri felelősséggel összeütközésbe.

Felolvasta az elnök a tárgyalás során azt a levelet is, amelyet Albrecht királyi herceg intézett hozzá s amely így szól:

— Méltóságos Ur! Ugy emlékszem, hogy tegnapelőtti vallomásom végén tett nyilatkozatomban, mely Öfelségének, a királynak és családfőnek elismeréséről és elfogadásáról szól, kimaradt a következő passzus: „Hogy Öfelségét, a korond és apostoli királyt, ki részemre egyuttal a legfelsőbb családfő is, feltétlenül elismerem. Ezen kijelentésem által remélem egyszersmindenkorra vége van mindazoknak az utóbbi időben fölmerült tulbuzgó és téves feltevésnek, amelyek az uralkodó család egységének megbontására irányultak.”

Azon esetre, ha vallomásom jegyzőkönyvével ezt a hiányt nem lehetne egyszerűen akként pótolni, hogy a fenti passzust e soraim alapján utólagosan beleírják, akkor kérem Méltóságodat a mentelmi bizottság legközelebbi, a Beniczky-ügygel foglalkozó ülésén ezen nyilatkozatomat a kellő keretben felolvasni és aztán a nyilvánosság tudomására hozni. A sajtóban való megjelenése a vallomásomhoz hasonló módon történne. Fogadjá Méltóságod őszinte nagyrabecsülésem kifejezését.

Magyaróvár, 1921. június 20.

Albrecht, királyi herceg.

Windischgraetz Lajos herceg a mentelmi bizottság elnökhöz intézett levelében annak a nézetének adott kifejezést, hogy az általa felhozott indokok alapján Albrecht királyi hercegnek nem lehetett husvét vasárnapján este az a nézete, hogy Beniczky és Szmracsányi szombathelyi utazása a király utazásának biztosításán kívül más célt is szolgált volna.

Ezzel a bizottság a Beniczky-ügyben a bizonyítási eljárást befejezte. Rubinek István előadó rövidesen elkészül javaslatával s azután dönteni fog a bizottság.